

Artis versificatoriae Liber quartus
de accentibus & punctis.

¶ Ioannes Despauterius Niniuita venerabilibus sacerdotibus Iacobo Bueno & Eufathio Scoto Hasebrocanis, moribus & doctrina præclaris & Pascaſio Valcratio Hondiscotano, musico excellentissimo christi sacerdoti vitæ probitate insigni. S.P.D.

DE accentibus punctisque libellum vobis nuncupatū desydero amici cādidissimi, non eo quidē animo vt sperem, per hunc vestro honori aut famę quicquid additū iri, sed vt meum in vos non vulgarē amorem patefaciā, & ipsi libello contra maleferatos omnīs politoris doctrine contēptores, cōparem vos patronos minime proletarios. Neque em̄ me lateat hunc libellū multis displiciturū. Siquidem senes valde indignātur dedoceri, & contra suū abusum aliquid a nobis dici ferunt egerime. Nusquā vero tam insigniter errant, vt in accētibz, veluti hoc opusculū perlegentibz patebit. Nolim ecclesiasticū cantum immutari, quādoquidem cōsecratis vtendū esse Fabius recte admonuit, at in his quę leguntur potius quā cantātur, qualia sunt euāgelia, epistolæ, lectiones, orationesque, quis rectū accentū seruare vtuerit, præterque plane indoctus deridebor (inquiet aliquis) ab indoctis presbyteris, aut timidis canonicis si recte pnūciare voluero. Iacobus Simonis, Iesus, Paraclytus, Maria, Rusticus, Helena &c. At istud si omēs veremur actum esse de linguæ latinæ restauratione, quā tam ardēter cupio, vt ne pili quidē fecerim ab asellis bipedibus nihili fieri, dum doctissimis placere me intelligā. Valete & Niniuitā vestrum alio culpe defendite. Ex bergis diui Guinnoci. Calēdis Maijs. Anno saluſis supra millesimū quingentesimo vndecimo.

Accentus est certa lex siue regula ad eleuandā deprimendam ve syllabā vniuscuiusque p̄ticulæ orationis accōmodata. Accentus triptitus est, acutus, grauis, circumflexus. Acutus quidē quo syllaba eleuat, vt es a sum. Grauis quo syllaba deprimi vt p̄nultima & vltima in dñs. Circūflexus est quo syllaba eleuata deprimi, vt dos. Hunc hoīm inscitia nō ratio aliqua in tantas tenebras depulsi, vt nemo sit hodie qui illū aut enunciet, aut ab aliquo enūciatū auditu p̄cipiat, sensuque diiudicet. Nos illū omnino obseruandū esse dicim⁹, ga a Prisciano & quotq̄t añ Priscianū

Ioannis despauterij Niniuitæ Versificatoriæ.

fuere, diligenter docetur. Accentū autem moderatū (quē Alexander barbarie assertor intulit) doctissimi execrant, ideo hūc ad Gothos relegamus. ¶ Accentus a græcis profœdia dicitur, pro, i, ad, cedo, cano, latine dicitur vocis nota, volutatio, moderamentū, & fastigium tenorq; Quoties autē de accentu loquimur per excellentiā, acutum circūflexum ve intelligimus, quē predominantē principalemq; appellamus. Estq; in qualibet dictione cuiuscūq; lingue vnicus accentus p̄dominans. Cæteros graues dicimus.

Accentū regulæ quinq;. Prima.

¶ Omnis dictio monosyllaba naturaliter breuis, licet positioe p̄ducatur, acuitur, vt sum, es, est, nux, nix, fax.

Secunda.

Monosyllaba dictio naturaliter p̄ducta circūflectit, vt dos, ros, res, spes, vbi naturaliter p̄duci nō consulerit ad acutum cōfugito.

Tertia.

Dissyllaba dictio cuius prior syllaba tantū naturaliter p̄ducit, circumflectit priorem, vt nūis ara. Alioqui priorem acuet, vt abliūs ara. Item Hara, estis, reges &c.

Quarta.

¶ Polissyllaba dictio cuius p̄nultima p̄ducit, vltima vero corripitur, circumflectit p̄nultimā, vt romanus. Qd̄si vltima producatur, acuet p̄nultimā, vt sacerdos, athenē. ¶ Potestis & cetera q̄ p̄nultimā non naturaliter, sed positioe p̄ducūt, eandē acunt, nō circumflectūt, nam circūflexus semp̄ est in syllaba naturaliter lōga. ¶ Polissyllaba dictio hic dicitur, quę plures syllabas q̄ duas cōtinet.

Quinta.

¶ Polissyllaba dictio cui⁹ p̄nultima corripit, antep̄nultimā acuit vt affatim teste Gel. li. vij. cap. vij. sophia, philosophia, mulieris, scatebra, volucris, & reliqua naturaliter correpta, vt in liquecētia diximus. Deprōpt̄ sunt hæ regulæ ex Capella, ex Prisciano, & doctissimis quibusq; vt reliqua quę sequuntur omnia.

Exceptiones a dictis regulis sex.

Interrogatio. ¶ Prima exceptio est. Interrogatio accentū mutat, quia vltima in interrogationis semp̄ acuit, vt egone? Quis furor o ciues. ¶ Secunda distinctionis gratia mutat accentus, vt vna aduerbium vltimā acuit ne videat esse nomen, sic pone p̄positio vel aduerbiū, sic eo, alio, illo, falso, sedulo, repente, palā, porro, forte, ea, aliqua &c. vltimā acunt dum aduerbia sunt, ne putent esse nosa vel yba, vel p̄noia vel p̄cipia. Alias aduerbiū vult Priscianus in vltia circūfle

eti differentię causa. Ergo p causa & puta aduerbiū eadem ratione vltimā acuiunt, vt Sarpedon quādo habet sarpedontis, & pero no men nymphę, p calceamēto vero regulā seruat, vt sarpedon onis sic cuius ntūs vltimā acuit ad differentiā gr̄i cuius, sic circū ppositio ne actūs esse putet. de hoc nō nihil in seq̄ntib⁹ dicā. Menas & Lenas noīatiui viris ppriū vltimā acuiunt ne putent acti plurales. Has dif ferētias in Tortellio & Prisciano inuenies, noli ipse nouas fingere.

Tertia concisio accentum mutat, ideo vocatiui in i se ^{concisio} cundę declinatiōis facti p abscisionē usyllabę penultimā acuiunt, Vergili &c.

vt Vergili. Ouidi. mercuri. hęc est fere oīm gr̄amaticorū doctrina cui tamē refragatus est Nigidius Figulus vir sui sęculi, p̄ter vnū Ciceronē oīm eruditissim⁹. Is vocādi casum, Valeri in antepænul tima acuebat vt testat Au. Gel. lib. xij. noēt. atti. Nonnulli tamē vt dicit Gellius distū hoc Nigidij irridebāt, sed forsitan imperitiores, ideo dicit vir vnde cūq; doctissim⁹ Antonius Nebrissensis. Tantū Nigidio tribuo. vt libētius velim cū eo errare, q̄ cum oīm gr̄a maticis verē dicere. Astipulat Nebrissensi Bebelius nec dissentio.

¶ Nomina tertię in as quę in atis olim desinebant, vltimā circum flexunt, vt olim p̄enultimā. In cōcisīs semp̄ videntū est quis accē tus fuit ante concisionem, vt aquinas. arpinas. tolosas. larinas. no stras. vestras. cuias, & ppriū viri Antias, vt patet ex Tortel. Olim dicebant Cuiatis &c. nam cuiatis p cuias in Plauto leges. ¶ Cōcisā quoq; sunt donec p donecū qd̄ in Plauto legit̄, adhuc, huc, illuc, istuc, illic, istic, hic, duc, dic, fac, exin, proin, subin, dein, p ad hucce, hucce, illucce &c. duc, dice &c. pinde &c. Hinc dissyllabū secūdam acuit, vt hic primā. ¶ Cōcisā quoq; sunt p̄tūt p petiuit. Fumat p fumauit &c. de quo Serui. in. iij. ænei. ibi. Ceciditq; sup̄bum Iliū & oīs homo fumat Neptunia troia, sic ait Poetice tēpus p tēpore, vt in. ij. ænei. Qz q̄ animū memisse horret, luctuq; refugit. Aut certe naturā rei expressit. Nam ruina in breui fit, sum⁹ vero lōgo p̄ma net̄pe. Nā qd̄ ait Probus circūfleatendā syllabā, vt fit fumat p fu mauit, nō p̄cedit, q̄a pone tm̄ v̄bū in vltiā habet accentū, vt signifi cet retro. hęc ille. Meccenas viri nomē. Priscian⁹ in libello de accēti bus s̄ic dicit vltimā circūfletere, q̄a olim ntūs fuit meccenatis.

Quarta. Accentū transpositio mutat, veluti oēs p̄pos ^{Trāspōsi} sionū cōiunctionūq; syllabę, dū p̄ponunt, grauant. Nā Quinul. ^{tio.} in. i. testis est, p̄positionē ita d̄fe casui iungi, vt dissimulata dictione ^{Prēpōnū} sub vno accētū, cū ea enuncief & veluti in vna d̄tōne vna tantū ^{& cōiun} syllaba sit acuta, vel circumflexa, veluti apud Vergi. in. iij. æneid. ^{ctiōnum} ^{accentus.}

Ioannis despaüterij Niniuitæ Verificatorij

Quæ circum littora circum Pifcosos scopulos, quidam tamē vō-
luerunt in circum vltimā acui, ne actūs videatur, vt ait Fabius, cui
hanc differentiā non placuisse, dicit Nebriffensis. ¶ Præpositio
autē penit⁹ postposita p̄dictas accentuū regulas custodit, ita vt mo-
nosyllaba acuatur, dissyllaba in priore accentū habeat. Verg. enei. v.
Transra per & remos. Idem vij. ænei. Decus imperiūq; latini Te
penes. Idem dicendū quum p̄positio p̄ voce sumpta nomē est ve-
luti. Ad quæ pars: Quæ sunt p̄positiōes acti casus: Ad apud añ &c.
Est tamē teste Prisciano quādo p̄positio postposita grauatur om̄ib⁹
syllabis, vt si inter regens rectūq; ponatur, aut inter determinās & de-
terminatū veluti, virtutē p̄pter impatoris. Te propter euntem.

Cum.
Quæ
Ve
Ne

¶ Vna est p̄positio quæ postposita oīno grauatur, licet sit monosylla-
ba & est cum, quā Nebriffensis dum postponit encliticā, i. in clina-
tiuā vocat, quia vt h̄t tres cōiunctiones encliticæ quæ, ve, ne, ipsa p̄-
positio cū, postposita grauatur & p̄cedentē syllabam alioqui grauā-
dam eleuat vel acuit, vt mecū, tecum, secum, nobiscū, vobiscū, in
quibus nōnulli p̄uerse cū acuiunt sic, Cæsar papaq; Proprie cōmu-
niterue. Adeo ne furis. Quicum tamē vltimā acuit, quia est interro-
gatio. Vbi autē manifesta est cōpositio enclitica accentū p̄cedētis
syllabæ nō mutat, vt deniq; vtiq; itaq; vndiq; sine, hiccine, vbiq;
autē in secunda accentū seruat, quia eandē p̄ducit, secus est de incō-
positis vt codicilli noueni deniq; Aufer litteras tecū, itaq; veloci-
ter. Frui vtiq; latino gaudēt, licet mihi hac segete frui vtiq;. Pleraq;
vtraq; licet composita sint noiatiui etiam aut accusatiui aut voca-
tiui casus, nihilomin⁹ accentū in p̄nultima retinent nō ratione ali-
qua sed priuilegio quodam vt ait Nicolaus Ferretus.

Cōposi-
torū ac-
centus.

Quinta. Compositio quādoq; accentū variat, vt com-
positio esse noscat nō oratio, itaq; hæc exceptio particula est secū-
dæ exceptionis. Ergo (vt Gellius docet lib. ij. ca. xvij.) Cicero dixit
fieri nō natura sed instituto quodā, vt indoctus dicam⁹ prima bre-
ui. Insanus vero prima p̄ducta sic idem Gel. dicit aduersum accen-
tum habere in prima syllaba sic teste Seruio in illud Verg. lib. vi.
Quisq; suos patimur manes exinde per amplū Mittimur elysium
Exinde vna pars orōnis est & in tertia a fine accentū habet licet p̄-
nultima lōga sit, qd̄ ideo factū est vt ostenderet vna pars esse orō-
nis, ne p̄positio iungeret aduerbio, qd̄ vitiosum esse nō dubiū est;
hæc Seruius. Ante quē Gellius dixit attentim antep̄nultimā acue-
re licet p̄nultima lōga sit. Et post Seruiū Priscianus in. x. v. li. vult
eadē rōne tertiā a fine acui in subinde, exinde, deinde, p̄inde, p̄inde,
aliqñ, nequādo, hucusq;, alōge, delōge, deinceps, dūtaxat, sinistror

sum, dehorsum, quapropter, emuero, quinimo, nimis. Meminit
huius rei Valla lib. ij. in p̄inde, subinde &c. Gel. quoq; ex aduersum
tertiã a fine acure dicit teste Tortellio. Nicolaus Feret⁹ vir doctissi-
mus horum sententiã approbat quã improbandã esse non credo
quã Cicero, Gellius, Seruius, Priscianus pluresq; huius rei sint au-
thores, & cū videmus Ciceroni placuisse. Inanus tertã a fine acure
re licet penultima lōga sit, quidē gre ferimus accentū quantitātē in-
terim repugnare. nam apud Ciceronē corripī est grauari, produci
vero acū, veluti apud Tortelliū dicentē vnus primã corripē in
hoc Vergiliano, Nauibus (infandū) amissis vnus ob iram, Pro-
ducere vero in hoc. Vni⁹ ob noxã & furias Aiācis oiloi. hic obiter
admonendū videtur de cōmuniū syllabarū accentibus. In liquescē-
tia si fuerit prosa, solam correptionē recipimus, in vnus, solius, il-
lius &c. solam p̄ductionē, sed in alterius solam correptionē. In reli-
quis vulgatiōrē doctōrū vsūm. Quæ dicta sunt de subinde, a lon-
ge &c. valde displicent viro vnde cūq; doctissimo Aelio Antonio
Nebrissenfi & Bebelio. Badius in Alexandrū id solū admonuit. **Tenus.**
Peritiores dare accentū in penultima his dictiōibus dūtaxat, appri-
me, aliqñ &c. de apprime omnino assentior. de reliquis iam senten-
tiam tulimus. si tamē quis contrariū malit, non aduersabor. Cæte-
ra cōposita vt simplices dictiōes regulas de accentibus anteposi-
tas custodiūt, ideo antepenultimã acuit interea loci, teste Prisciano
in accētibus, ne videat esse oratio, sic hætenus, quatenus, aduerbia
teste Seruio in illis. Hac celebrata tenus. vbi vero oratio est, singu-
larē partes suū accentū seruant, vt pube tenus, crure tenus, hic teste
Seruio tenus accentū in priore retinet cōtra indoctos, qui pube te-
nus tanq; vna dictio sit ineptissime pferunt, nihilominus p tamē,
vna dictio est & antepenultimã acuit, vt paulominus p fere, quō
pro qualiter. sic in sup, desup, interea, postea, verūt tamē &c. vt Pau-
lominus cōsummauerūt me in terra. Paulo minus habitasset in in-
ferno ania mea, hic paulomin⁹ dictio. vbi vero nihilo min⁹, pau-
lo minus orōnes sunt, singulis partib⁹ singuli accētus datur ita vt
prior in minus tunc acuat, sic capī paulo minus hic. Minuisti eū
paulo minus ab angelis. Amo te paulo minus q̄ fratrē Nihilo mi-
nus amo te q̄ me ip̄m. sic orōnes sunt, multo magis, nullo mō &c.
Nōnulla tamē sunt cōposita vbi secūda pars ppriū accentū seruat
vt sic in orōnib⁹, veluti teste Prisciano li. viij. cōposita a facio vbi
a non mutat in i vt calefacis, tepefacis, & similiter in cōpositis a fio
vt tepes, addunt a Feretto suaue rubens, vsucapio & ab alijs bñ-
placco, fidei iubeo, vigintiduo, vicecomes & plura. Nec mirū quia

X Ioannis despaüterij Niniuitæ Versificatorij

orationes potius videri possunt q̄ cōpositę dictiones. veritatem in multis doctorę vsus omnes ratiunculas exuperat, Archicoquę qđ a Goudano his additur barbarum censemus.

Græcorę accentus.
Regula.
Sexta. Idioma id est lingue proprietates accentū mutat Nam vnaquęq; lingua habet propriū atq; suū. Nam secundū latinorę regulas antepos & epiros penultimā acuerit quia pducit, hanc tamē apud græcos grauē habent. Ediuerso Simois quia penultimam corripit, antepenultimā secundum latinorum regulas acuerit, quam apud græcos grauem habet acuta pœnultima, & ita in græcis plærumq; quantitati cōtrarius est accentus. De græcis itaq; ab omnibus fere hæc datur regula. Si dictiones græcę cū litteratura græca sermoni latino misceant, accentū græcū seruant. Seruius in illud. i. ænei. vbi tot Simois correpta sub vindis &c. hoc nomen inqt integrū est, hoc est cū græca litteratura ad nos trāsit. vnde suo est accentus pferendū. Nam si esset latinum in antepenultima haberet accentū quia secūda a fine breuis est. Idem dicit de periphas in illud. ij. ænei. Vna ingens Periphas & equorę agitator Achilles. Idē in illud. iij. ænei. Ipse deū tibi me claro demittit olympo sic ait. Accentus sane græcus tūc potest esse si sit græca declinatio vt. o olympo olympus, nam latine olympi facit. Idem in illud. i. Geor. Castorea hiliadū palmas, epiros equarę, dicit hic epiros omnino græcum esse, & proinde primā acuerit licet penultima sit lōga, sic sarpedon ontis, dicit primā acuerit quia græcę declinat. sarpedon ontis; penultimā acuerit quia latine declinat. Nicolaus Ferretus dicit nū diploma primā acuerit, licet penultima sit lōga, quia nomē est penultimus græcū, in genitiuo mutat accentus ppter declinationē latinam de græco accentus sæpe loquit Seruius vnde. x. ænei. ait, Trophęū declinatio latina est, vnde etiā penultima habet accentū in singulari. In plurali vero quia trophęa dicimus vt græci, nec aliud mutamus erit accentus in antepenultima Similiter cyclopus in secūda accentū habet quia latina declinatio est, at in actō cyclopus quia græce dicitur, accentus in prima est licet secunda producat. Author est Seruius in versum illum. xij. æneid. Exulat etneos vidit Cyclopus Vlyses. Cyclopes autē secūda acuit vt sit latina declinatio. Androgeo, atho & similes in o genitiui vltimā acuiunt. Lauren. Valla in illud Ioannis. Paraclitus autē spūssanctus quē pater mittet in nomine meo, ille vos docebit omnia sic ait. Paraclitus cōtra vsū nostrę lingue in antepenultima habet accentum quū penultima eius sit longa, vt sit in agapitus & eleison quæ græcę cum h scribuntur.

¶ Ex omnibus iam dictis puto oēm fere in quantitibus errorem

emanauisse. Nam græcelingue parumperiti, crediderunt vt apud
 latinos sit accentū quantitatibus ferme concordem etiam esse apud
 græcos. Itaq; audientes accentū a græcis locari in harum dictionū
 penultimis. Theologia, aristoteles, phantasia, chirurgia, melanco-
 lia, vsia, cathogoria, profordia & multarū aliarum (in quibus pœ-
 nultimā corripimus) ob eam rem crediderunt pœnultimā
 pducī. Cōtra quia in anthropos, paraclitus, idolum &c. græci an-
 tepœnultimē dant accentū. Crediderunt indocti pœnultimā cor-
 ripi sic de eremus &c. In qua re miserabiliter decepti sunt, quia hac
 ratione possem⁹ corripere pœnultimā in epiros & cyclo pas, eandēq;
 pducere in Simois. Præterea vt maneat accētus græcus, necesse est
 eandē manere scripturā & quantitātē quæ fuit apud græcos, id di-
 cunt Diomedes & Capella & Seruius Priscianusq;. Ergo Aristote-
 les, diogenes, origenes, idolon, paraclyt⁹, lydia, alia, arethusa, creu-
 sa, & quicquid prius Seruius dixit trophæa & similia græcū accentū
 minime habebūt, quia vel scriptura mutatur vel quantitas. Etenim
 Aristoteles in vsia syllaba non e habet sed η, nec trophæa, æ diph-
 thongon nram, sed ai græcā, nec paraclitus dicūt sed paraclitos &
 nri in nris primæ corripit, illi pducūt. Quæ autē a latinis pducūt
 tur paucissima sunt vt nemea, tegea &c. & hæc tamē latinū accentū
 rectius custodire pcepit Nicolaus Ferettus, apud græcos autē vbi vl-
 tima lōga est sæpissime accētus in pœnultima etiā si breuis fuerit lo-
 catur, vbi vero vltima corripit fere accētus est in antepœnultima li-
 cet pœnultima pducatur. Propter dicta quoq; notum est græcū accē-
 tum non seruandū esse, in iacobus, Simonis, Maria, hysopus &
 plura vt male voluit Regius ppt̄ hæc v̄ba Quintil. in. i. dicētis. Mihi
 aut placet latinā rationē leḡ q̄ad patit̄ decor & paulopost. Qui græ-
 cā figurā sequi malet nō latine q̄dem sed circa rephensionē loq̄tur
 hæc Fabius, vbi Raphael Regius sic loquit̄. Hic v̄o manifeste colliḡ
 git̄ q̄sdā q̄ alijs doctiores videri volūt, male sc̄ire q̄ Mariā, sophiā
 & lilia acuta a fine t̄tia pferūt. Quiq; iacobū, hysopū, paraclitū, simo-
 nē & hmōi secūda a fine acuta pferūt, quū ipsi maiori digni sunt ca-
 stigatiōe, vt q̄ verā syncerāq; p̄nunciādi græca noīa morē rationē
 q̄ corrupant. Nā græcis noib⁹ græci accēt⁹ sūt attribuēdi ex Fabij
 sentētia. hæc Regi⁹. Cui suffragat̄ Bebeli⁹ in li. de abusiōe linḡe latīe
 dictiōe Mariæ, Nobis v̄o hæc nō placent, priō q̄a Fabius ait. Mihi
 aut placet latinā rōnē seq;. Scd̄o q̄a nō dicit græcis græcū accentū oī
 nō dari d̄re, sed solū ait posse ijs græcū accentū dari citra rephensi-
 onē &c. Ideo vt tandē concludā, placet mihi opinio Aelij Antonij
 Nebrissēnsis sic de hac re differētis. S̄ qm̄ accēt⁹ græci nō mō nobis
 icogniti sūt, verū etiā apud illos p̄ siglas p̄p̄e d̄ctiōnes spargūt, necq;

Raphael
Regius.

Bebelius

Ioannis despauterij Niniuitæ Versificatorij.

in vnam quandā obseruationē reduci possunt, quoties nobis accētus græci ratio non cōstitit, etiam si litteratura græca sit, latinis illū regulis moderabimur, hoc em̄ preceptū multo cauti us atq; puidētius est & minus errori obnoxiiū. Quod si litteratur a & græca siml̄ & latina fuerit (quod in plerisque dictiōibus reperitur) accentu potius latino vtemur quoties græca latinis miscemus, vt bucolica, georgica teste Seruio in proœmio bucolicorū apud græcos in fine habent accentū, apud nos in tertia a fine. Nā vt in vltima sit, latinitatis vitæ ratio, in penultima nō sit, latinitatis efficit ratio. Iam de nobis græcis in ia terminatis quæcūq; apud latinos p̄ iota scribunt nemo sane mentis accētū nostrō dicit nō esse p̄ferenda ante penultima, scilicet acuta, quā penultima sit breuis vt theologia &c. Ecōtrario in illis quæ penultima p̄ducere do cuimus, eandē acuent vt latia &c. & si cuncta barbaries in nos cōiuret impetūq; faciat, quā vnico ratiois clypeo facile depellere possimus. Inuenimus græca quædā contra latinitatis rationē circūflectere vltimā, vt in ḡis pluralibus in on, vt epigrāmaton, cimmerion & in aduerbijs in os, hyperbolicos, ironicos &c. & hæc tamē omnia quoties latino sermōni miscētur, & p̄cipue si fiat latinis l̄ris, potius latino accētū moderāda sunt q̄ græco. Idē dicit Capella, & inter neotericos nō p̄nitēdus author Georgius Valla. li. xxxiij. cap. vlt. nec aliter sensisse videt̄ mihi Laurē Valla in Matthēū vbi dicit a vulgo male p̄nultimā acuti in his: Andreas, timotheus, p̄selytus, euronotus, lechythus, anathema, symphonia, sicera, idea, butyr, Cedrinus, cristallinus, adamātinus, cophinus, origenes, æneas de quo in actis apostolicis. Philemonē, vt palemonē, sarpedonē, canonē. Cōtra v̄o male p̄nultimā grauari in his. Simonē, ioseph⁹, iacob⁹, Sidonē, licet in deriuatio corripiat̄ etiā, Idolum idoliū, idolothytū, brabijū & si media l̄ra vulgo u scribatur. Ortygometra, eucharistia, cynomyia, latia, idololatria sex syllabarū, nō (vt pleriq; scribūt, p̄nunciantq;) quinq; , beronica thessalonica, antiphona, characteris, stateris. Eremus cui male ap̄ponitur aspiratio, Arrius sicut darius, sinapi, hyssopū, idumæa, iturea, Cæsarea licet de hoc dubitari potest in sagena pauci peccāt, hæc valla. de quibus quid sentiamus suis locis manifestauimus. Vt autē græca latinis admista, latino accētū moderamur, ita etiā barbarā vbi p̄pri⁹ accētus non cōstitit. Nam quū oīs dictio aliquo accentu regat̄, nullū peregrinis rectius dabimus vt opinor q̄ latinum de his Diomedes, Donatus Priscianus, cæteri q; hanc regulā tradidere. In peregrinis verbis & barbaris nob⁹ vel interiectiōibus nulli sunt certi accētus. Interiectiōnes em̄ teste Donato voce inco-

Barbaro
rū accēt⁹

Interiecti
onū accēt⁹
aus,

gnita. i. non plane expressa pferunt, & p cōmoti affectus qualitate cōfundunt, ideo accentibus nequeūt certis astringi. Ex dictis liquet Alexandri regulā longe a veritate abhorere. Omnis barbara vox non declinata latine Accentū sup extremā seruabit acutū vt abel, baal, efron &c. id certe falsum est, nam cōsulamus (inqt Nebrissensis) quēuis Hebraicæ linguę medio crite peritū, & cōperimus tertium qd̄q; verbū apud illos (etiā ex ijs quę latinā declinationē admittere nō possunt) accētū acuto in pēnultima atq; etiā in antepenultima nōnunq; pferri debere. Itaq; quū dicimus abel accentu in fine acuto, nō græce pferimus, quia apud illos in fine grauāt, nō latine quia nullū nomen latinū nisi corruptū & nisi monosyllabū in fine acuitur. Nō hebraice quia illi abel acuta prima pferunt. Igitur nulla hęc linguarū quibus ecclesia vtit̄, sed suo hoc est ab ignorantia nato accentu isti pñūciant quū pferendū sit abel accentu in prima vt hęc om̄ia in pēnultima abisai, abimelech, berzellai, berlabec, Carnaim, Celeth, Cassu, Esau, ezel, Engadi, ephrata, Ephraim, Esdrai, Eleazar, Gomer, heber, iefabel, is boseth, iared, iaphet, issai, luza, lamech, madai, mathusalem, miphiboseth, Phares, ramathasale, sophtim, Thānata, tamathaim, vlai, zaram, sic alia prope innumera quę si extēsiōne syllabę formā induant latinā aut gręcā pēnultimā corripient teste Nebrissensi. vt eleazar, eleasarus, abel, abelus, Noe, noeus, Iocabed iocabeda mulieris nomē. Id summe notādum est quia regula hęc est vna quantitatū generalis ne putes nos insufficiētes quī abelus & iocabeda, mathusalem ante nō excepimus in specialibus regulis. In tertia quoq; a fine nōnulla accentū seruant mīme declinata. vt nabucodonosor, ionathan, ofanna, mahahalelel, gomorra togorma. ita dicit Nebrissensis licet qñtitati accentus repugnet, id qd̄ in græcis sæpe fieri docuim⁹, possumus tamē gomorra quū declinat latinū accentū dare. In fine accētum seruāt apud hebręos (vt idem ait) adam, abraham, iacob, ioseph, phicol, sathan, michael & plura quę extēsiōne syllabę vbi latinam gręcā veformā induunt, pēnultimā pducunt. vt adamus & alibi satis declarata. Laurētius Valla in Mathēū ostendit sibi nō placere Alexandri de hebręis traditionē, dicens, de hebręis nihil dicere habeo nisi hoc vnū mirari me cur plerq; eorū que nos tum vero græci accentu acuto in fine pñūciant. Ego suadeo om̄ibus hebręis vbi ratio hebra nō consiterit latinū accentum adhibere, potius q̄ secundā puerfam Theopagitæ doctrinā nec hebrę nec græce ne latine proferre.

hebraico
rū accēt⁹

De clausularum punctis vtilis doctrina.

Gg iij

Ioannis despaüterij Niniuitæ Verificatorij:

PVnctum est signū segregans intellectū, & spiritū recreā-
platoris. dixit admodū pulchre id Aufonius, distinctio
sensum auget, & signa uis dant interualla uigore. Etenim ut
in sermonis ductu necesse est fieri quasdam silentij distinctiōes, tum
ut auditor intelligat clausularū diuersitatē, tum etiā ut is qui loquitur,
captato spiritu maiori acrimonia pronunciet. Idem quoque faciamus
oportet in scripto, ut per quedā signa confusiōne illā distinguamus

PVnctā siue notā quibus eruditi oēm contextus ambigui-
tate distinguūt sunt cōmata & cola. Nā qui (quas appel-
lant periodos) uirgulas & parētheses addiderūt, nullos
habēt auctores, quū econtrario sacræ scripturæ libri, colo & cōma-
te cōtenti sunt. id colligit Aelius Antonius Nebrissenſis uir acutissi-
mo ingenio ex uerbis diuini Hieronymi in Esaiæ plogo dicentis. Sed
quod in Demosthene & Tullio solet fieri, ut per cola scribunt & cō-
mata &c. Cōma est quod per duo puncta designat, quoties orōnis tra-
ctus eo puenit, ubi oratio cum uerbo aut aliquo uim ubi obtinēte fi-
nitur, sed tamē aliā quandā orationē sibi adiūgi desyderat, ut Nisi
dñs custodierit ciuitatē, Cōma dicitur a cōpto uerbo greco quod est inci-
do, unde latine potest appellari incisum, quia loco suo incidit orō-
scribit aut gemino mm com ma, & apud poetas cōmata sunt cæsu-
ræ, ut pentemimeris &c. ubi autē scdus pes partē orōnis terminat
colō est. Sed ut ad ppositū sufficit. Colon est cuius nota punctū est,
& ponit ubi clausula finit, atque quiescit. ut, Nisi dñs custodierit ciui-
tatem, frustra uigilat qui custodit eā. Ita sunt interim duo aut tria cō-
mata, unicum colon in orōne pfecta, primū cōma solet uocari pū-
ctum suspensiuū, quod uolūt esse simplicē uirgulā ut mors, & addit
quietis grā. Quod nos autē cōma diximus, geminū punctū uocant,
ut mors obitusque, ultimā orationis partē periodo claudūt quod co-
lon dixim⁹. Afferūt alia multa, nobis cum Nebrissenſi cōma & colō
sufficiunt. Sunt tamē quedā loca, in quibus nescias an orō quod sequitur
superiori depēdeat ut, dixit dñs dño meo sede a dextris meis. hoc lo-
co cōma uel colon potest esse. Colon etiā ponim⁹ inter singlas orō-
nis ptes, quod per articulū aut dissolutū sine cōiunctione adnectunt. ut
Grāmatic⁹, rhetor, geometres, pictor, aliptes. ¶ Cātat, amat, lau-
dat nōs mea roma libellos. ¶ Effecte, grauiter, cito, nequiter, euge
beate. Parēthesim plurimi nūc ponūt nec uidet mihi inuēt⁹. Ea est
sentētia interposita duab⁹ semilunulis clausa. ut, Cōstitit añ domū
(neque em succedere tectis, Fas habet) & postes extrāa cuspide pulsat.
Pretermittere uo nullo mō possum (inquit Nebrissenſis) quod uideo
Quintiliano exactissimo hanc re: iudici placuisse, ut quies dicitio eēt

Cōma.

Colon.

Parēthe-
sis,

ambigua, vel significatiōe, vel declinatiōe, vel mutatiōe in aliā pte
 orōnis, ambiguitas illa supimposito apice tolleret. Esto exēpli grā,
 occido si habet apicē in priā syllaba, significat in ea eē accentū p̄do-
 mināre, se q̄ntēq; esse breuē, p̄ferriq; secundā accētū graui, valetq;
 tunc occido, i. pereō. Q; si supponat apex, significat eā syllabā esse
 longā, in eaq; p̄ferri accentū predominantē, & tū interficio signifi-
 cat. Si p̄r musa cū apice sup vltimā, abltū tantū casus est. Pone cū api-
 ce sup secundā p̄positio vel aduerbiū est, alioqui verbū esse mani-
 festum est. Notā interrogatiōis atq; exclamatiōis cū interrogatiōe
 vbi opus fuerit, mīme p̄teriri velim, & est virgula supra p̄ūctum,
 vt Quid p̄dest homini: si vniuersum mundū lucret, aniq; v̄o suę
 detrimentū patiat? Sentētia est mitissimī dñi n̄ri IESV CHRISTI,
 cuius gratia hoc opusculū exegimus, per cuius misericordiā post
 hoc exilium, vitam speramus eternam.

Libri quarti Finis.

Quintus liber est de varijs carminū ges-
 neribus cui preponit Centimetrū.

Ioannes de pauterius Niniuita. Martino Dorpio Naldiceno
 eloquentissimo theologię baccalareo & oratorię & poetiçe ar-
 tis doctissimo, Atq; Iacobo Papę summo Insulensis Iudi magi-
 stro poetę ditissima vena p̄redito. S. P. D.

Ultimū artis v̄sificatorię n̄rę libellū qui est de varijs
 carminū generib⁹, vobis idcirco dicaui dorpi & pa-
 pa amici ornatissimi, vt cōtra omnes poetarū olo-
 res, hunc tutaremīni. q̄ nō difficulter fore cōfido q̄
 poetiçe habemini & estis doctissimi. Tu quidem mi-
 Dorpi apud Iouanienses in Lilio n̄ro post cōem preceptorē n̄m
 & amicū Ioannē Neuiū eloquentissimū illum theologū, facile pri-
 mus quantū ad elegantissimū scribendū modū tam p̄sam q̄ carmē Iodocus
 Sunt & alij viri vndecūq; doctissimi in Lilio n̄ro, vt Iodocus Lēt⁹ Lētis,
 & Nicolaus Buscoducēsis cum alijs multis in quorū honorē iam Nicola⁹
 olim aliquid parturio. Quis cōparari ausus fuisset preceptori meo Buscodu-
 Ioanni Raeti hōuen: quē mors nuper intercept, dū assiduo cogito
 quid nā magistro meo hūanissimo & theologo sūmo nō adeo in-
 dignū dicare possem, heu crudelia fata, O dolor dolor, iā lubet fle-
 re, sed CHRISTVS vetat. q̄ orare p̄ defūctis q̄ flere salubri⁹ est. uen,
 G g iij